

KOULUKYSELYT 2014

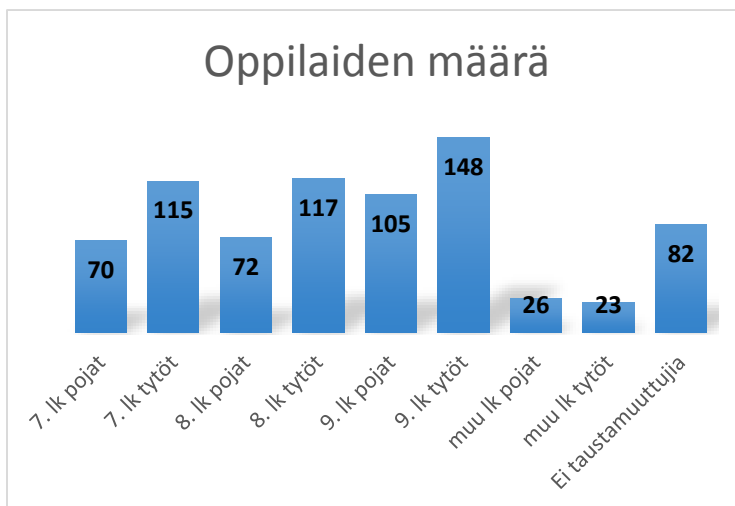
Sisällys

Kyselyistä	2
Terminologia on vaikeaa.....	2
Opettaja-oppilas vertailuja kategorioittain	3
KYTKE -työpajat ovat hyödyllisiä ja niistä jää hyvä mieli.....	3
Syrjintää on enemmän kuin mihin opettajat voivat puuttua	5
Syrjinnästä on hankala puhua.....	6
Opettajat tarvitsevat tukea monikulttuurisuuden käsittelyyn	6
Omien ennakkokäsitysten vaikutusta ei tunnisteta.....	7
Avarakatseisuuden koetaan liittyvän monikulttuurisuuteen	8
Taustumuuttujittain	9
Pääkaupunkiseutu ei poikkea muusta maasta.....	9
Tytöt tiedostavat syrjinnän vahvemmin	9
Vanhempainillat.....	11
Myönteinen suhtautuminen monikulttuurisuuteen.....	11
Vanhempainilloista hyötyä kotiin	12
Kyselylomakkeet	13

Kyselyistä

KYTKE -työpajojen jälkeen kerättyyn palautteeseen vastasi 758 oppilasta ja 328 opettajaa eri puolilta Suomea. Vastauksista on koostettu tähän. Kyselylomakkeet toteutettiin siten, että opettajilta ja oppilailta kysyttiin useita samantapaisia kysymyksiä, jolloin tuloksista voidaan vertailla opettajien ja oppilaiden käsityksien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia.

Kyselylomakkeet täytettiin nimettömästi, keräten oppilailta vuosiluokka ja sukupuoli taustamuuttujiksi. Kaikkien vastausten paikkakunta ja koulu myös merkittiin vastauksien yhteyteen. Useasta paikkakunnasta otos on kuitenkin liian pieni tuottaakseen luotettavia tietoja, joten ainoa paikkakuntaajaottelu, joka tiedoille tehtiin, oli pääkaupunkiseutu (Helsinki + Vantaa + Espoo) ja muu Suomi. Tällä jaottelulla ei kuitenkaan osoittautunut olevan merkittävää vaikutusta vastausten jakaumaan, joten sitä ei esitellä tässä raportissa.

Oppilaiden jakauma painottaa tyttöjen vastauksia. Sukupuolen mukaan tilastollisesti merkittäviä eroavaisuuksia oli vähän. Ne on tuotu esiin alempana.

Oppilaat merkitsivät taustamuuttujansa kiitettävästi lomakkeisiin, mahdollistaen tarvittaessa tarkemman selvityksen näiden mukaan.

Muu -kategoria viittaa yleisimmin 10- tai valmistavan luokan oppilaisiin.

Terminologia on vaikeaa

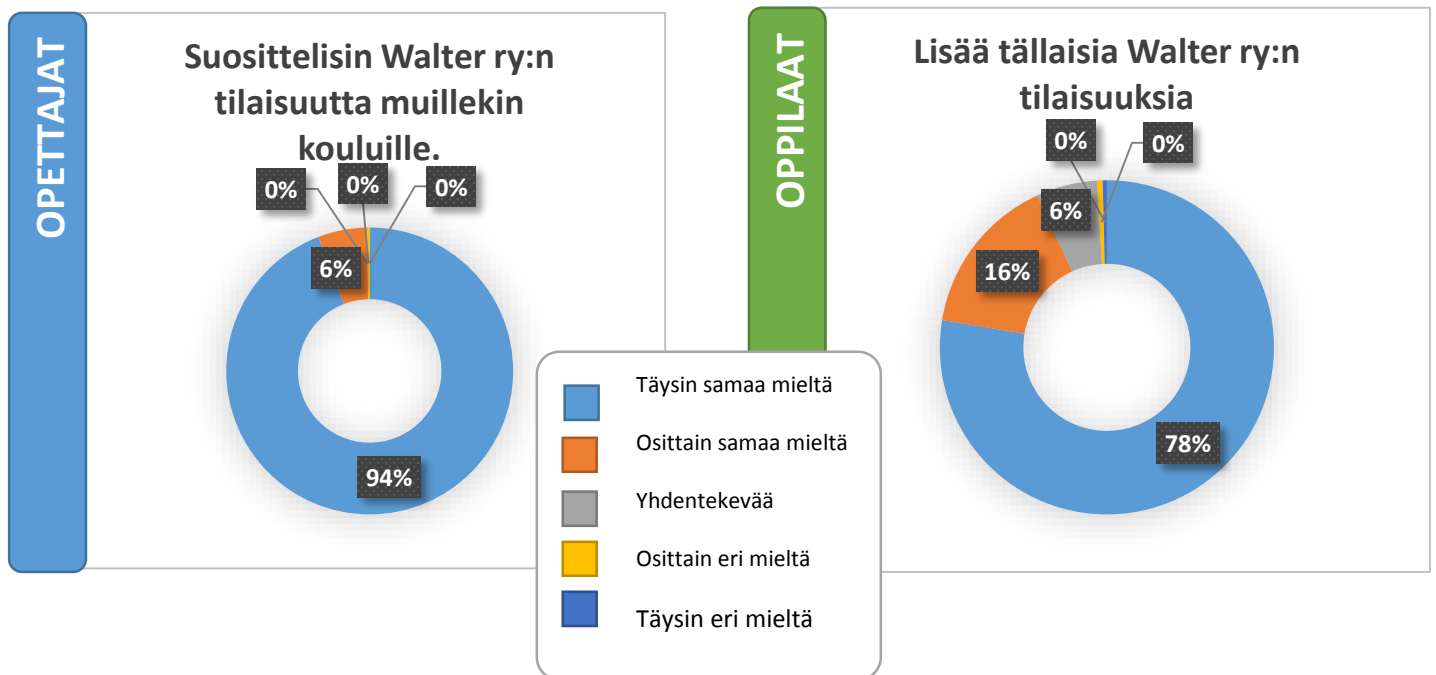
Kyselylomakkeissamme käytimme termejä kuten monikulttuurinen nuori, monikulttuuriset vanhemmat, suomalainen, etninen tausta, avarakatseisuus ja monikulttuurisuus. Oppilaille hankalimmaksi termiksi osoittautui **avarakatseisuus**. Sanan sisältävät kyselyt saivat noin 3 % vähemmän vastauksia kuin muut.

Täysin tuntemattomia termejä yleisempää oli kuitenkin ottaa muut moniselitteiset termit ja tulkita ne välittömästi kyseenalaistamatta niitä. Yksikään oppilaista tai opettajista ei kyseenalaistanut mitä tarkoittaa monikulttuurinen nuori tai suomalainen kyselylomakkeessamme. Tämä siitä huolimatta, että erityisesti opettajat tekivät moneen kysymykseen täsmentäviä merkintöjä ja lisäselvityksiä.

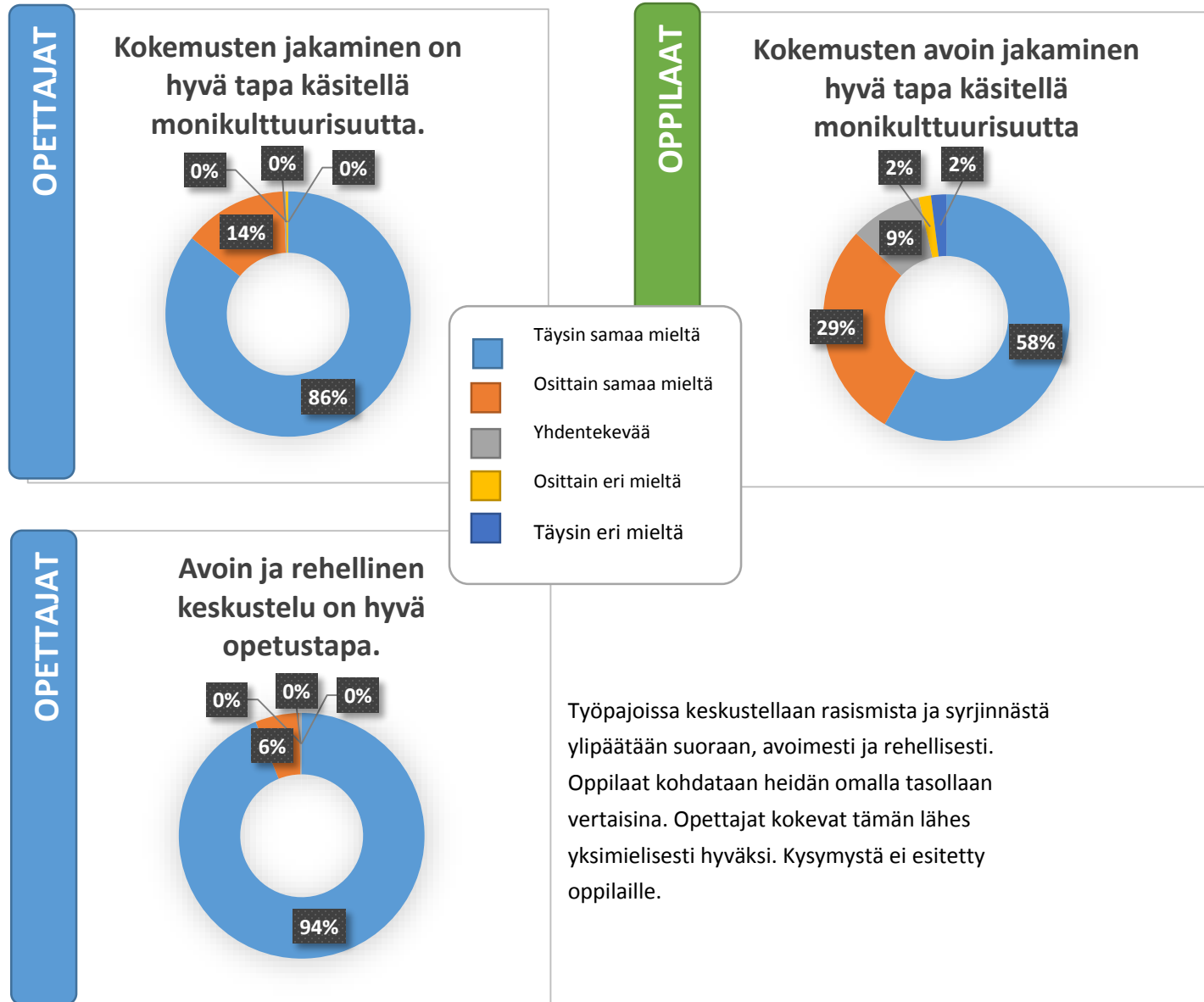
Opettaja-oppilas vertailuja kategorioittain

KYTKE -työpajat ovat hyödyllisiä ja niistä jää hyvä mieli

Opettajat kokevat lähes yksimielisesti KYTKE -työpajat niin hyödyllisiksi, että suosittelisivat niitä myös muille kouluille. Oppilaista 94 % toivoisi lisää vastaavia tilaisuuksia, 6 % on vailla mielipidettä, mutta kukaan ei suhtaudu työpajaan negatiivisesti, vakavista teemoista huolimatta. Vastauksissa Walter ry:n tilaisuus viittaa yksinomaan KYTKE -työpajoihin.

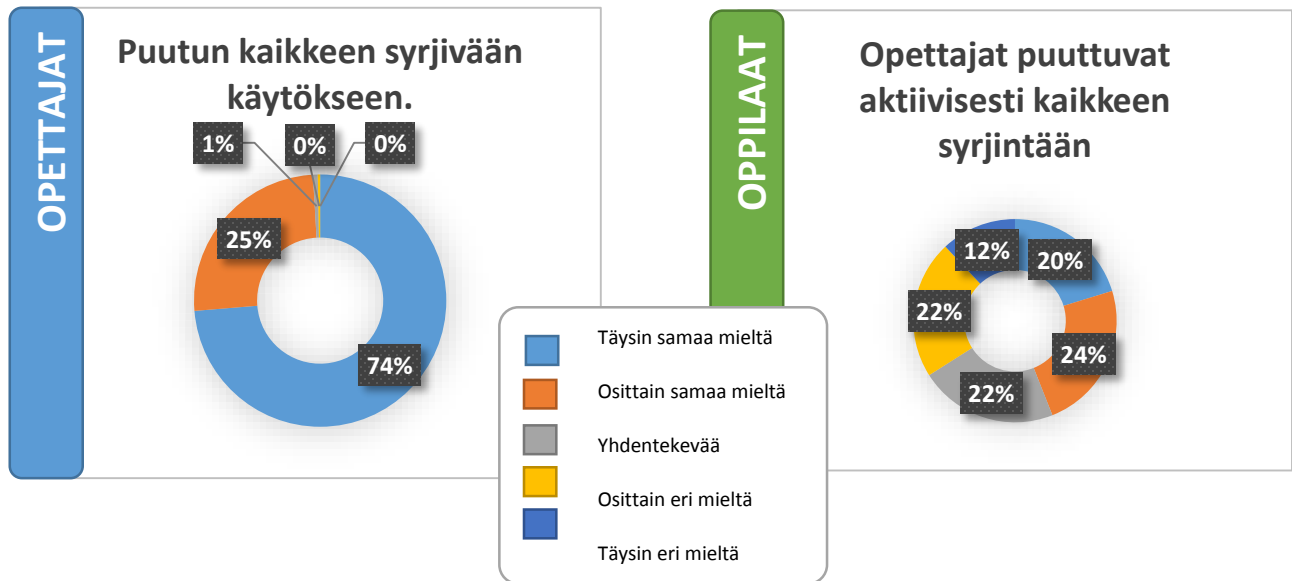

Työpajoissa keskustelua avataan jakamalla henkilökohtaisia kokemuksia. Tämä lähestymistapa koetaan sekä opettajien, että oppilaiden puolelta hyväksi kun puhutaan monikulttuurisuudesta. Oppilaista vain 2 prosenttia vieroksuivat tätä lähestymistapaan, mutta kun katsomme aiempaa tilastoa siitä tahtoisivatko he lisää vastaavia tilaisuuksia, myös he pitävät työpajaa kokonaisuutena uusimisen arvoisena.

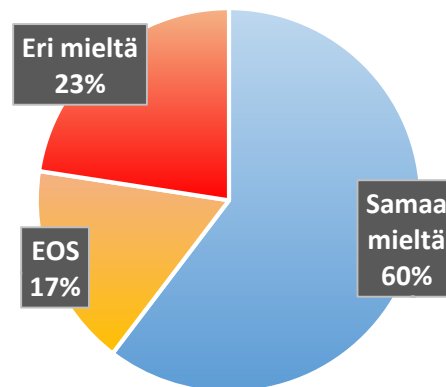
Syrjintää on enemmän kuin mihin opettajat voivat puuttua

Lähes kaikki opettajat kokevat puuttuvansa kaikkeen syrjivään käytökseen ja moni täsmänsi kyselylomakkeessa, että puuttuvat havaitsemaansa syrjivään käytökseen. Tämä on tärkeä huomio, sillä oppilaiden vastaavasta vastauksesta käy ilmi, että opettajat eivät havaitse paljoa sellaista syrjivää käytöstä jonka oppilaat havaitsevat. Oppilaista suurin osa olivat epävarmoja tai eri mieltä siitä, että opettajat puuttuisivat kaikkeen syrjivään käytökseen.

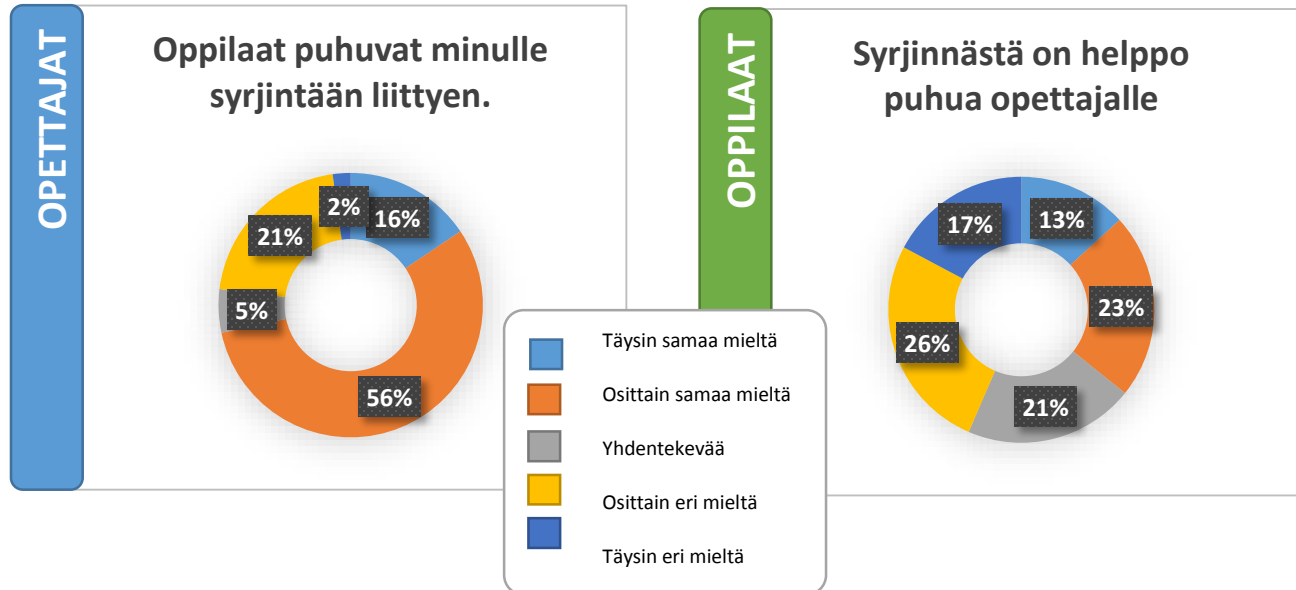
Oppilailta kysyttiin ovatko he havainneet syrjintää koulussa ja vastauksista käykin ilmi, että syrjintä on todella yleistä suomalaisissa yläkouluissa. Vastauksissa on yhdistetty täysin- ja osittain samaa- sekä eri mieltä vastaukset.

Olen havainnut syrjintää koulussa

Syrjinnästä on hankala puhua

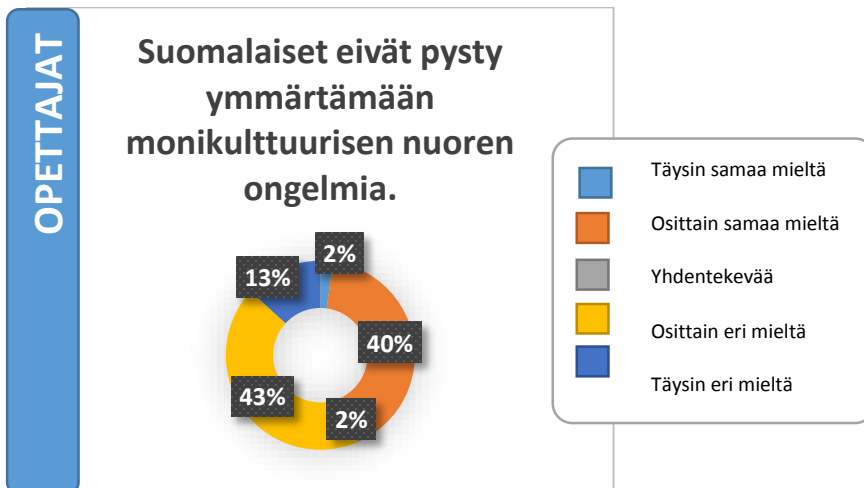
Vajaa puolet oppilaista kokee, että syrjinnästä on helppo puhua opettajille. Syrjintäkokemukset ovat usein hyvin henkilökohtaisia ja vaikeasti käsiteltäviä. Myös opettajat tiedostavat, etteivät oppilaat kaikki oppilaat puhu heille syrjinnästä. Näistä kokemuksista on kuitenkin puhuttava tai ne aiheuttavat suurta henkistä kärsimystä nuorille. Tämän vuoksi KYTKE -vanhempainilloissa painotetaan kodin ja vanhempien roolia

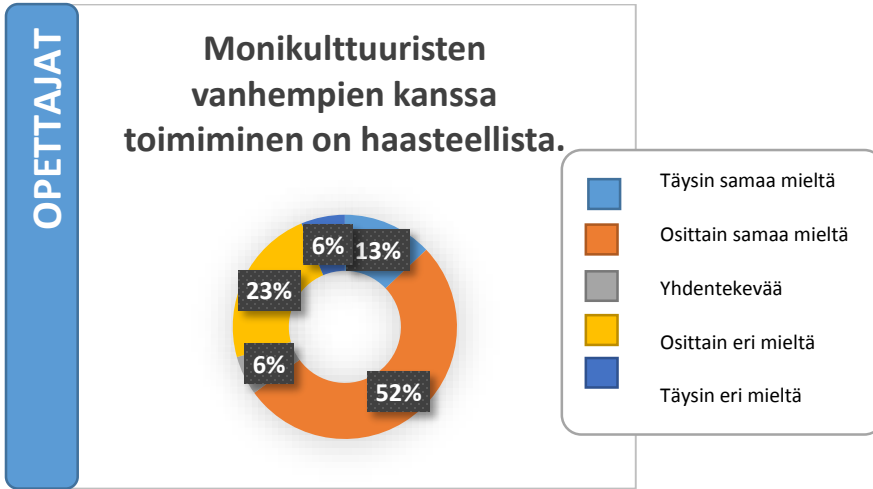
keskusteltaessa syrjinnästä.

Opettajat tarvitsevat tukea monikulttuurisuuden käsittelyyn

Keräämämme palaute kertoo, että lähes puolet itsensä suomalaisiksi määrittelevät opettajat kokevat monikulttuurisen nuorten ongelmien ymmärtämisen ainakin osittain vaikeaksi.

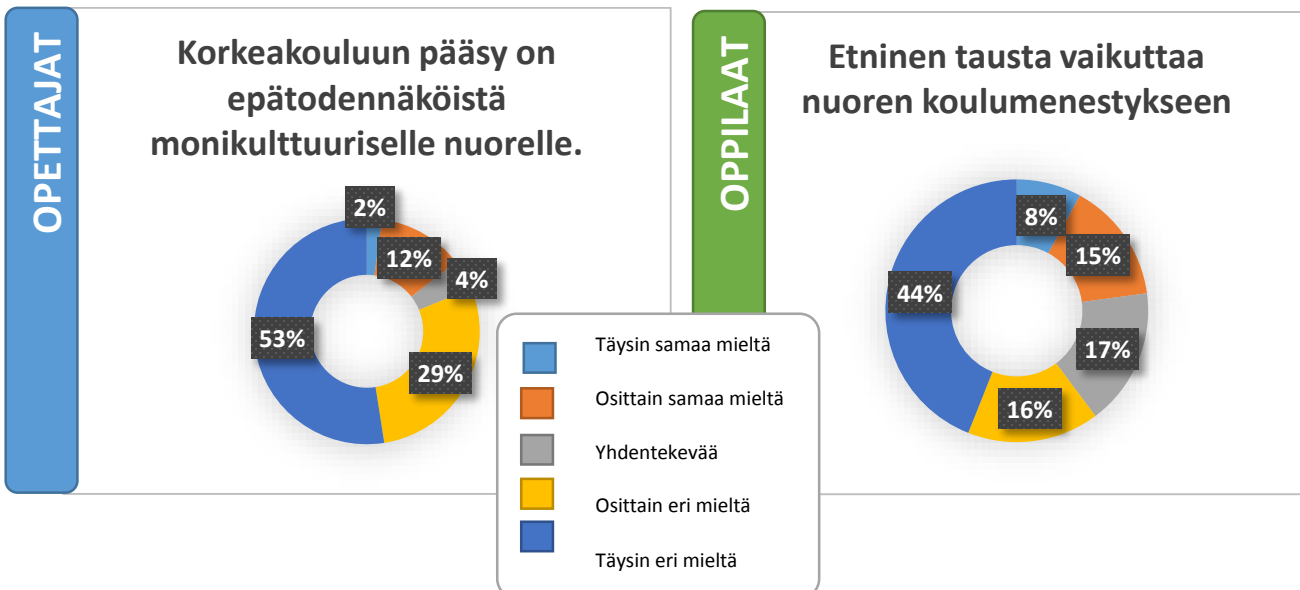
Monikulttuuristen vanhempien kanssa toimiminen koettiin yleisemmin haasteelliseksi, hieman yli puolen vastaajien mielestä. Kummassakaan kysymyksessä ei täsmennetty, eivätkä opettajat pyytäneet täsmennystä siihen mitä tarkoitetaan monikulttuurisella nuorella, tai -vanhemmalla tai suomalaisella.

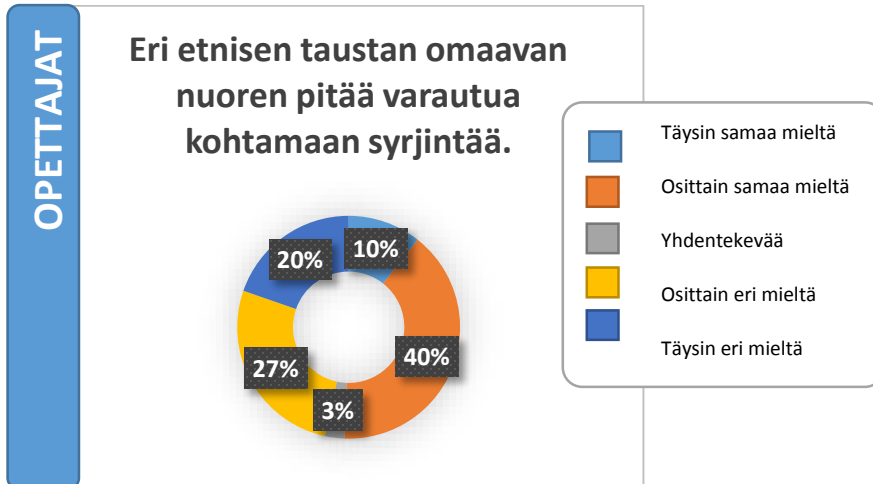
Omien ennakkokäsitysten vaikutusta ei tunnisteta

Kaikilla on runsaasti ennakkokäsityksiä ja -oletuksia, myös opettajille ja oppilaille. Näiden juuret ovat usein näkemissämme tilastoissa, tutkimuksissa ja keskusteluissa. Ihmiset ovat kuitenkin aina yksilöitä ja heitä ei tule kohdata ryhmitettyjen ennakkokäsitysten valossa. Ihmiset useimmiten mukautuvat heille asetettuun rooliin, eli he saattavat vahvistaa ennakkokäsityksiä itsestään vain sen vuoksi, että heitä kohdellaan sen mukaisesti.

Monella opettajalla ja oppilaalla oli ennakkokäsitys etnisyyden / monikulttuurisuuden ja koulumenestyksen / koulutusmahdollisuuksien yhteydestä. Opettajista 47 % ja oppilaista 56 % oli jotain muuta kuin täysin eri mieltä yhteyden olemassaolosta. Vaikka erityisesti opettajilta esitetyn kysymyksen muotoilu antaa mahdollisuuden vastata puhtaasti tilastojen perusteella, kuvastaa se vallitsevaa käsitystä joka opettajalla on.

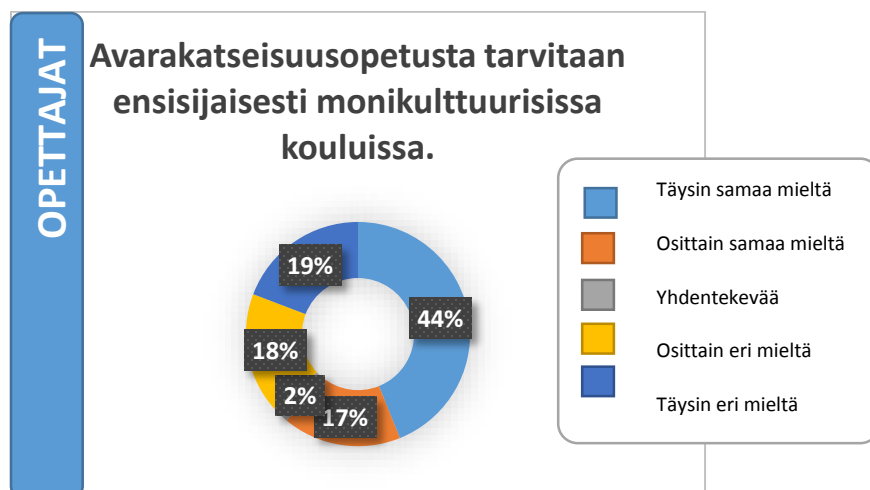

Opettajille esitettiin erittäin vahvasti muotoiltu väittämä ”Eri etnisen taustan omaavan nuoren pitää varautua kohtamaan syrjintää”, johon yleisin vastaus oli osittain samaa mieltä - 40 % vastaajista. Opettajat täsmensivät vastaustaan usein lisäämällä ”valitettavasti” tai ”ei pitäisi joutua” -lisäyksiin. Kuitenkin 10 % oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä. Runsas myönteisten vastausten määrä kertoo kuinka yleisenä ja lähes väistämättömänä syrjintää pidetään. Tällöin on vaarana, että syrjintää käsitellään luonnollisena asiana, eikä se saa ansaitsemaansa vakavuutta.

Avarakatseisuuden koetaan liittyvän monikulttuurisuuteen

Opettajilta kysyttiin avarakatseisuusopetuksen tarpeellisuudesta erityisesti monikulttuurisissa kouluissa. Lähes puolet opettajista näki vahvan yhteyden avarakatseisuusopetuksen ja monikulttuurisuuden välillä. 19 % opettajista oli kuitenkin vahvasti eri mieltä ja katsoi, että avarakatseisuusopetusta tarvitaan jokaisessa koulussa. Koulujen demografiat vaihtuvat nopeasti ja avarakatseisuusopetus on paitsi hoitavaa, myös ennaltaehkäisevää työtä.

Taustamuuttujittain

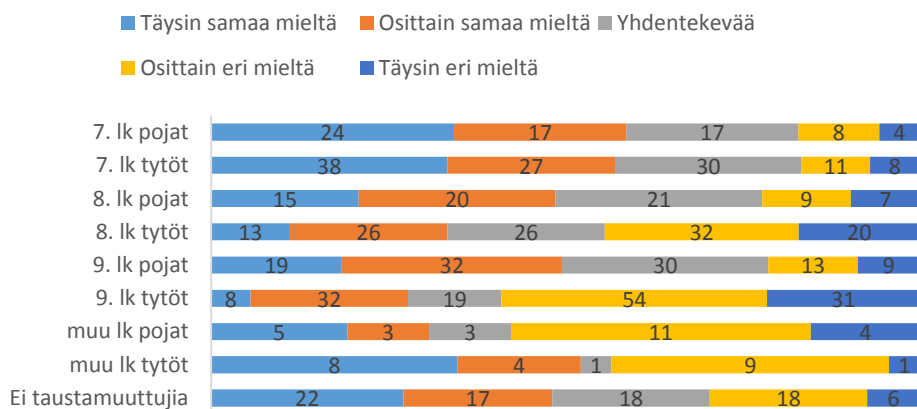
Pääkaupunkiseutu ei poikkea muusta maasta

Teimme vertailua pääkaupunkiseudun ja muun Suomen koulujen tuloksista, sekä oppilaiden että opettajien kyselyistä. Tulokset olivat erittäin samantapaisia molemmissa tapauksissa ja merkittäviä eroja ei ollut havaittavissa. Tarkempi vertailu on mahdotonta, sillä paikkakuntaakohtaista vertailua varten otos ei ollut riittävä erityisesti opettajien osalta.

Tytöt tiedostavat syrjinnän vahvemmin

Oppilaiden vastaukset poikkesivat joissakin tapauksissa sekä luokka-asteen että sukupuolilinjojen suhteen. Parhaiten nämä ovat havaittavissa kun tarkastelemme tuloksia joissa molemmat taustamuuttajat näkyvät.

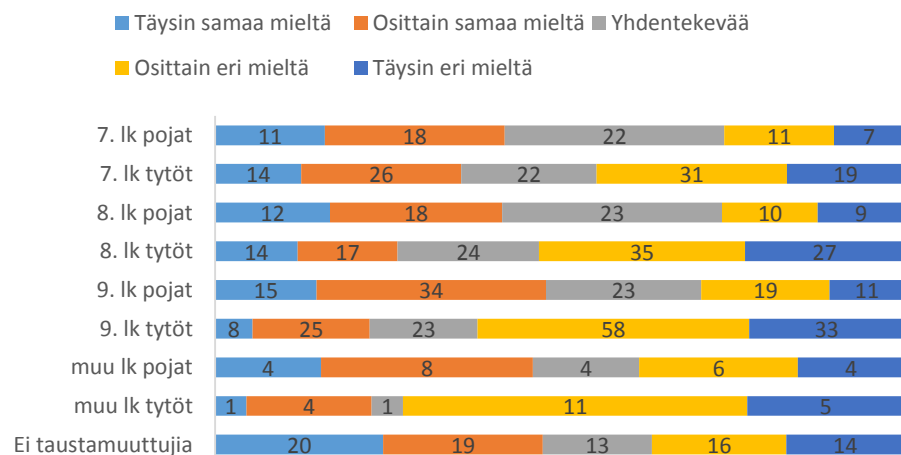
Opettajat puuttuvat kaikkeen syrjivään käytökseen

Erityisen vahvasti nämä muutokset näkyivät opettajia koskevissa kysymyksissä. Esimerkiksi kysyttäessä puuttuvatko opettajat kaikkeen syrjivään käytökseen, poikien vastaukset kautta vuosiluokkien pysyvät kohtalaisen samoina, mutta tyttöjen eri mieliset vastaukset kasvavat erittäin voimakkaasti kohti yläkoulun loppua.

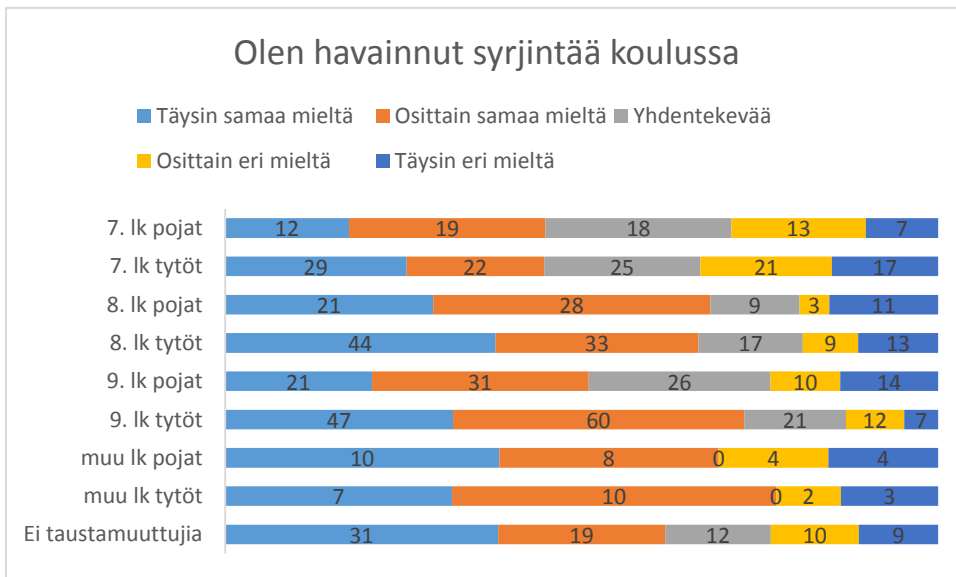
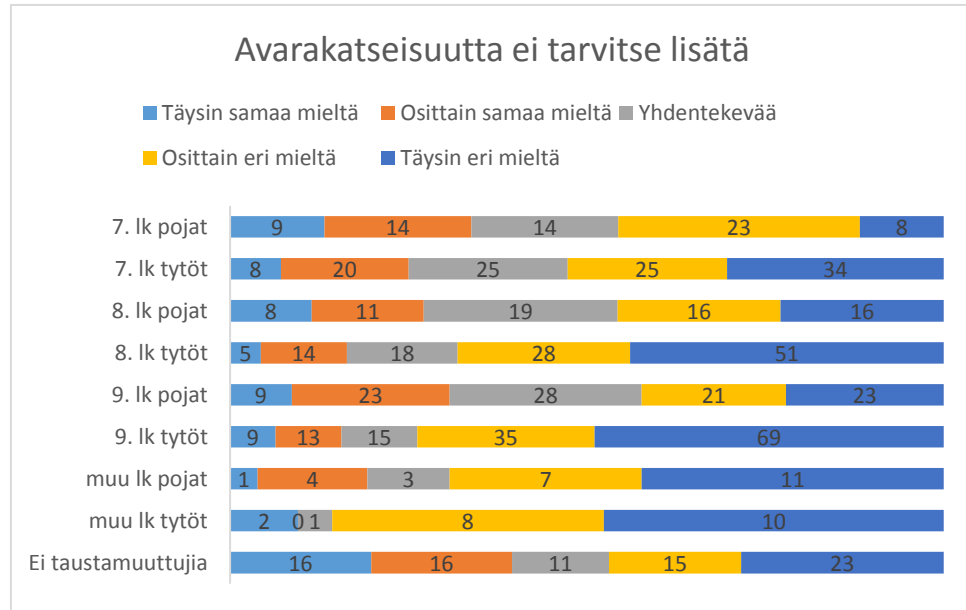
Kysyttäessä onko opettajille helppo puhua syrjinnästä, poikien vastaukset siirtyivät vuosiluokalta toiselle positiivisemmiksi, kun tyttöjen vahvemmin negatiiviseksi vuosi vuodelta.

Syrjinnästä on helppo puhua opettajalle

Tyttöjen vahvemmin kokema syrjintä saattaa selittää myös miksi tytöt enenevässä määrin tahtovat lisää avarakatseisuutta. Poikien vastaukset pysyivät melko samantapaisina kautta vuosiluokkien, mutta tyttöjen vastaukset siirtyivät

vahvemmin avarakatseisuuden lisäämistä kohti vuosi vuodelta. Kysymys asetettiin oppilaille käänteisenä ja silti lähes kaikki oppilaat olivat lukeneet kysymyksenasettelun huolella ja vastasivat yleensä jotain muuta kuin aiemmissa kysymyksissä.

Tyttöjen havaitsema syrjintä lähes tuplaantuu seitsemännen ja yhdeksännen luokan välillä, kun pojilla näyttäisi olevan huippu kahdeksannella vuosiluokalla ja sen jälkeen havaittu syrjintää palautuu seitsemännen luokan tasolle.

Vanhempainillat

Myönteinen suhtautuminen monikulttuurisuuteen

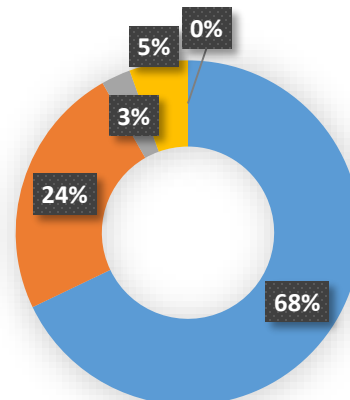
KYTKE -työpajojen lisäksi pidetyistä vanhempainilloista on myös pyydetty osallistujia täyttämään kyselylomakkeitamme. Vastauksia kertyi vuoden aikana 129. Taustamuuttujista saimme selville, että suurin osa vanhempainiltojen osallistujista on merkinnyt itsensä ”En ole vanhempi” -kategoriaan – 73 henkilöä. Tämä kattaa osan opettajista, toimittajista, nuorisotyöntekijöistä ja opiskelijoista jotka ovat osallistuneet vanhempainiltoihin. Tästä johtuen, emme voi luotettavasti jakaa vastauksia muiden taustamuuttujien perusteella.

Vastauksien joukossa on myös 13 taustamuuttujatonta vastausta, joten itse vahvistettuja vanhempia jää vain 50. Tämä ei ole riittävä otos kuvaamaan vanhempien käsityksiä ja ajatuksia valtakunnallisella mittakaavalla, eikä myöskään kerro suhteesta lapsiin monikulttuurisuuteen liittyen. Näin ollen, emme esittele näitä tuloksia tässä raportissa.

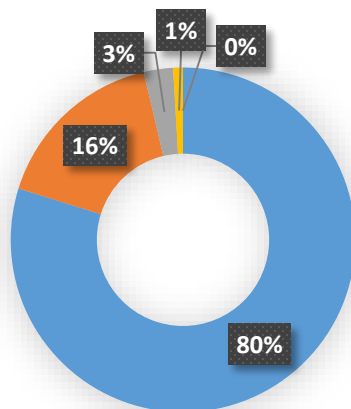
Sen sijaan otos on riittävä kuvaamaan vanhempainiltoihin osallistuvien yleisiä käsityksiä monikulttuurisuudesta ja itse vanhempainiltilaisuudesta.

Selkeä enemmistö osallistujista tunsi monikulttuurisuude teemana tutuksi aiheeksi ja suhtautui myönteisesti monikulttuurisuuteen Suomea

Monikulttuurisuus on minulle tuttu aihe.

Monikulttuurisuus rikastuttaa Suomea.

rikastuttavana asiana. Täten, KYTKE -vanhempainiltoihin osallistuva joukko vaikuttaa erittäin yhtenäiseltä ja avarakatseiselta kerättyjen kyselyiden perusteella.

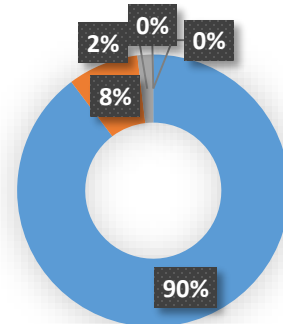
Tämä selittynee vanhempainillasta tiedottamisella jossa koulut ilmoittavat aiheen etukäteen vanhemmille, jolloin vain ne vanhemmat, jotka pitävät teemaa tärkeänä tulevat paikalle. Tulevaisuuden haasteena onkin tavoittaa ne vanhemmat joilla on negatiivinen suhtautuminen monikulttuurisuuteen.

Vanhempainilloista hyötyä kotiin

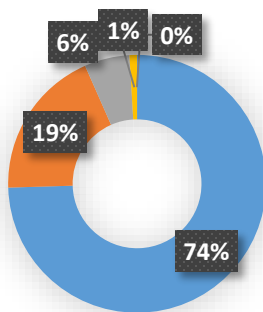
Aiheen tuttuudesta huolimatta, osallistujat kokivat saaneensa hyötyä KYTKE -vanhempainillasta. Vastauksissa ei tarkennettu, mikä osa illasta koettiin kaikkein hyödyllisemmäksi. Vetäjien kokemukset ovat, että eniten keskustelua herättivät keskustelut oppilaiden kanssa käydyistä ryhmätehtävistä. Erityisesti kysymykset siitä miksi ihmisestä tulee rasisti ja mitä rasismille ja syrjinnälle pitäisi tehdä.

Vanhempainilloissa esitellään paljon tietoa paitsi koulutyöpajoista, myös syrjinnästä yleisesti ja mm. avataan tässä raportissa esiteltyjä tilastoja. Myös tietosio koetaan hyödylliseksi, sillä suurin osa vastaajista ilmoittaa myös aikovansa hyödyntää vanhempainilloissa saatua tietoa.

Walter ry:n vanhempainillat ovat hyödyllisiä.

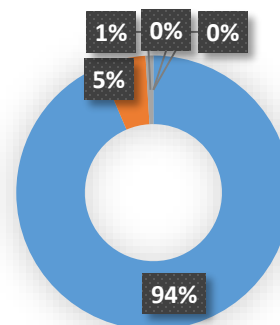

Tulen hyödyntämään vanhempainillassa saamaani tietoa.

Esiintyjien, eli KYTKE -tiimiläisten jotka vetivät vanhempainiltaa, arvioitiin olevan lähes yksimielisesti osaavia ja päteviä. Vanhempainiltojen vetäjiksi valitaankin yleensä kokeneimmat vetäjämme.

Esiintyjät olivat osaavia ja päteviä.

Kyselylomakkeet

Opettajat

KYSELYLOMAKE

Valitse sopivin vaihtoehto

Suosittelisin Walter ry:n tilaisuutta muillekin kouluille.

Avoin ja rehellinen keskustelu on hyvä opetustapa.

Olen puhunut nuorten kanssa avarakatseisuudesta.

Avarakatseisuusopetusta tarvitaan ensisijaisesti monikulttuurisissa kouluissa.

Oppilaiden mielipiteet ovat tärkeitä puhuttaessa vaikeista teemoista.

Vaikutan tietoisesti nuorten arvomaailmaan.

Monikulttuuristen vanhempien kanssa toimiminen on haasteellista.

Kokemusten jakaminen on hyvä tapa käsitellä monikulttuurisuutta.

Korkeakouluun pääsy on epätodennäköistä monikulttuuriselle nuorelle.

Eri etnisen taustan omaavan nuoren pitää varautua kohtamaan syrjintää.

Suomalaiset eivät pysty ymmärtämään monikulttuurisen nuoren ongelmia.

Oppilaat puhuvat minulle syrjintään liittyen.

Puutun kaikkeen syrjivään käytökseen.

Avoimia kommentteja (jatka tarvittaessa kääntöpuolelle):

Oppilaat

KYSELYLOMAKE

Millä luokalla olet? 7 / 8 / 9 / muu

Oletko:

Valitse sopivin vaihtoehto

Koulussa kerrotaan asioita, eikä keskustella tarpeeksi.

Opettajat puhuvat oppilaille avarakatseisuudesta.

Avarakatseisuutta ei tarvitse lisätä.

Opettajat kuuntelevat oppilaita puhuessaan vaikeista teemoista.

Kotona pohditaan monikulttuurisuutta avoimesti.

Monikulttuurisuus heikentää suomalaisuutta.

Kokemusten avoin jakaminen on hyvä tapa käsitellä monikulttuurisuutta.

Etninen tausta vaikuttaa nuoren koulumenestykseen.

Olen havainnut syrjintää koulussa.

Syrjinnästä on helppo puhua opettajalle.

Opettajat puuttuvat aktiivisesti kaikkeen syrjintään.

Lisää tällaisia Walter ry:n tilaisuuksia!

Avoimia kommentteja (jatka tarvittaessa kääntöpuolelle):

Vanhemmat

PALAUTELOMAKE

Oletko:

Isä / Äiti / En kumpikaan

Onko sinulla monikulttuurinen lapsi?

Kyllä / Ei

Ruksi mielestäsi sopivin vaihtoehto:

Monikulttuurisuus on minulle tuttu aihe.

Täysin samaa mieltä
Hieman samaa mieltä
En osaa sanoa
Hieman eri mieltä
Täysin eri mieltä

Monikulttuurisuus rikastuttaa Suomea.

Esiintyjät olivat osaavia ja päteviä.

Olen keskustellut lapseni kanssa monikulttuurisuudesta.

Monikulttuurisuudesta/syrjinnästä on helppo puhua lapselleni.

Tulen hyödyntämään vanhempainillassa saamaani tietoa.

Walter ry:n vanhempainillat ovat hyödyllisiä.

Olen tai perheeni on kokenut syrjintää.

Mitä ajatuksia sinulle jäi tilaisuudesta?

Muuta palautetta Walter ry:lle (jatka tarvittaessa kääntöpuolelle).
